

Operace ALU

INP 2019
FIT VUT v Brně

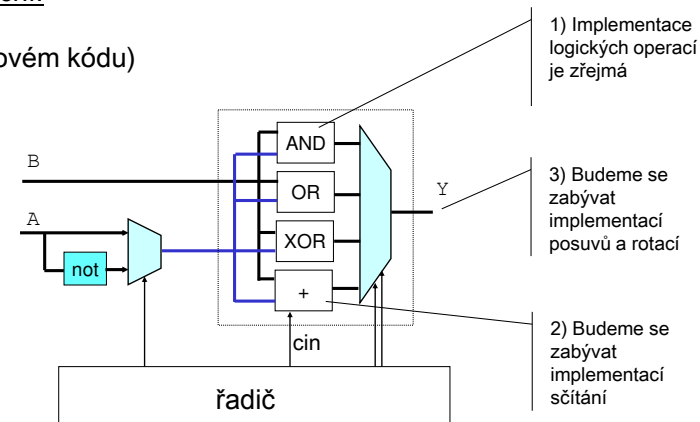

Princip ALU (FX)

Požadavky - funkční:

Logické operace
Sčítání (v doplňkovém kódu)
Posuvy/rotace
Násobení
Dělení

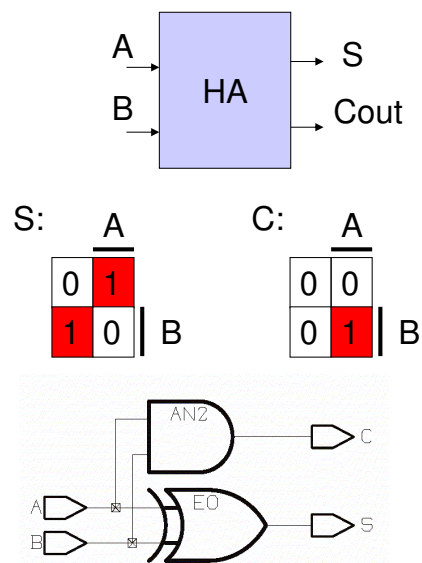
Další požadavky:
zpoždění
plocha
příkon
atd.

1

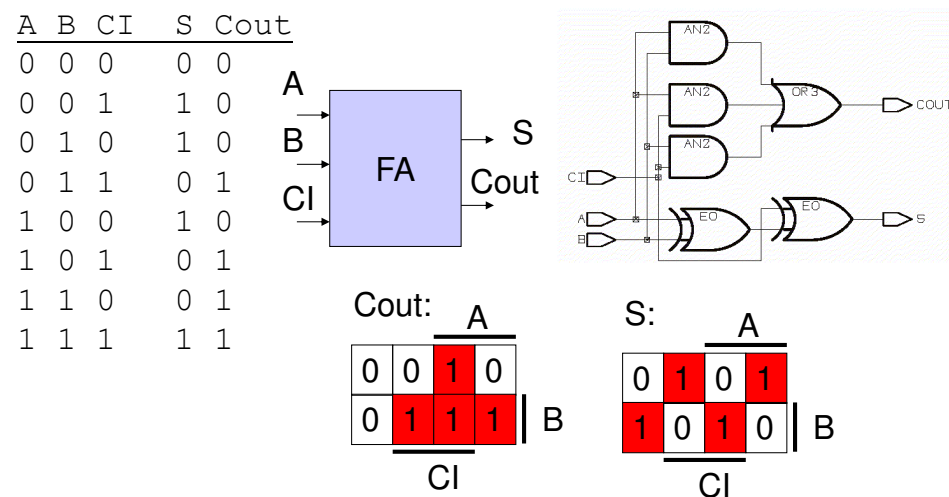
2

Poloviční sčítačka

3

Úplná sčítačka

4

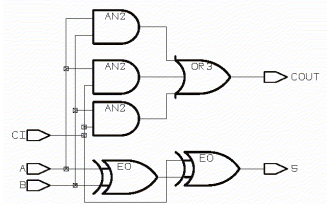
Úplná sčítačka – úrovně popisu

1. Úroveň chování

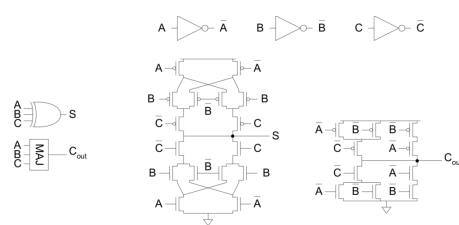
$$S \leq A \text{ xor } B \text{ xor } CI;$$

$$COUT \leq (A \text{ and } B) \text{ or } (A \text{ and } CI) \text{ or } (B \text{ and } CI);$$

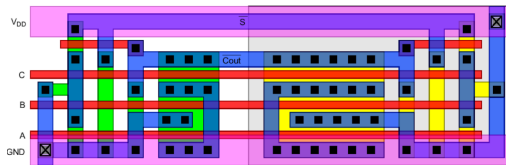
2. Úroveň hradel

3. Úroveň tranzistorů

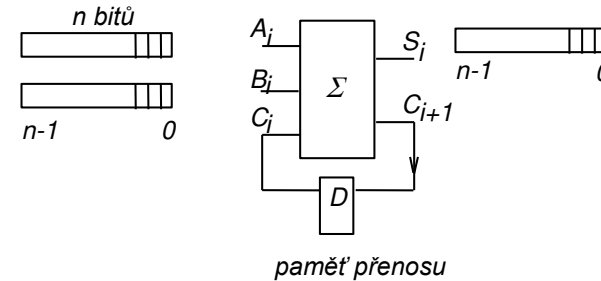
4. Úroveň fyzická (layout)

Cf Weste, Harris: CMOS VLSI Design, 4th ed, 2010

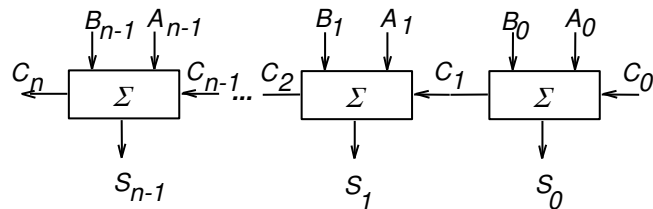
Čím nižší úroveň popisu, tím přesnější znalost parametrů obvodu (plocha, zpoždění, příkon ...)

Sériová sčítačka

- Jde o jednobitovou sčítačku použitou pro **sériové sčítání** dvou n-bitových čísel, připravených ve vstupních registrech. Na výstupu S_i se postupně objevují bity součtu počínaje nejnižším bitem 0, a výstup přenosu C_{i+1} se zachycuje na dobu jednoho taktu (T_c) v klopném obvodu D (Carry Save). (Předpokládáme, že jde o synchronní sčítačku s taktom T_c).

Paralelní sčítačka s postupným přenosem

- Objeví-li se u první sčítačky výstup přenosu za dobu 2Δ , kde Δ je přenosové zpoždění jednoho logického členu, na výstupu druhé sčítačky je to již 4Δ , atd. Výstup přenosu se u poslední sčítačky objeví za dobu **$2n\Delta$** .
- Pro prakticky používané šířky sčítaček 32, 64 a 128 bitů je tato doba **nepříjemně dlouhá**.
- Je proto snaha navrhovat sčítačky s rychlým přenosem.
- Hledáme **kompromis mezi zpožděním a počtem hradel (plochou)**.

Rozšířená sčítačka

Zavedeme dva pomocné výstupy:

P_i - **propagate carry** („1“, když přenos sčítačkou prochází, $A_i \neq B_i$)

G_i - **generate carry** (vznik přenosu bez ohledu na hodnotu C_i)

$$S_i = A_i \oplus B_i \oplus C_i \text{ (zpoždění: } 2\Delta)$$

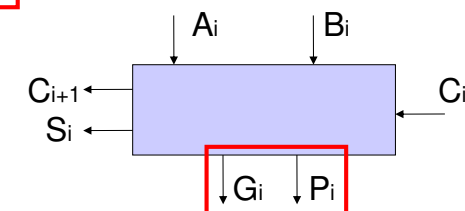
$$P_i = A_i \oplus B_i \quad (\Delta)$$

$$G_i = A_i \cdot B_i \quad (\Delta)$$

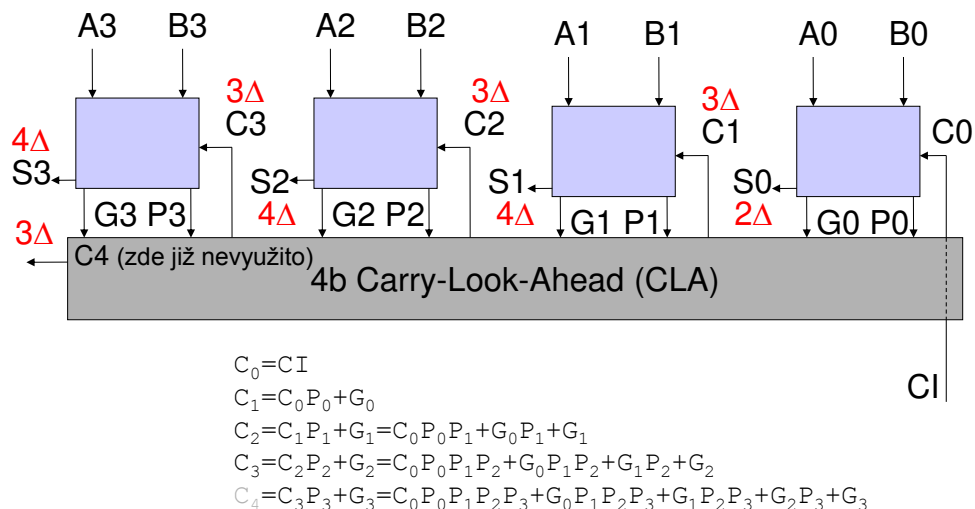
$$C_{i+1} = P_i \cdot C_i + G_i \quad (3\Delta)$$

C_i	A_i	B_i	S_i	P_i	G_i	C_{i+1}
0	0	0	0	0	0	0
0	0	1	1	1	0	0
0	1	0	1	1	0	0
0	1	1	0	0	1	1
1	0	0	1	0	0	0
1	0	1	0	1	0	1
1	1	0	0	1	0	1
1	1	1	1	0	1	1

Rozšířená sčítačka:

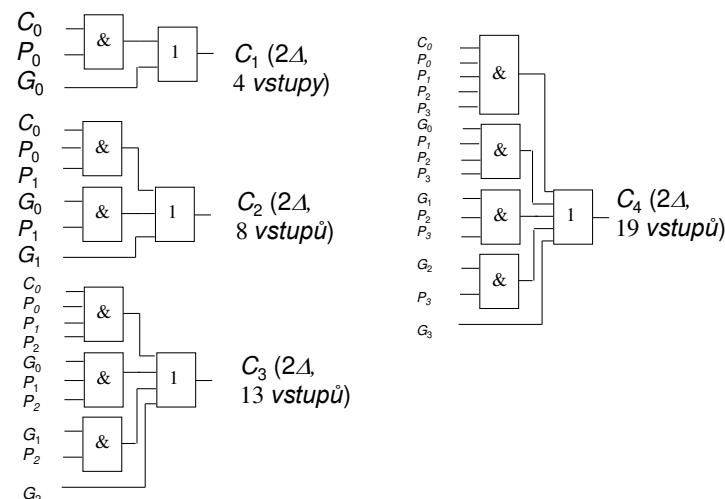

4b sčítačka s CLA – zpoždění 4Δ

9

Logický obvod CLA

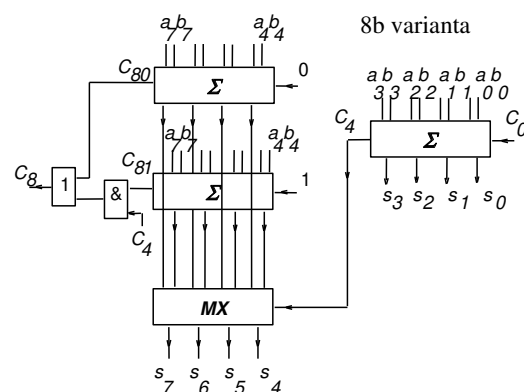
Určete obecný matematický výraz pro složitost (tedy pro „počet vstupů“ u jednotlivých funkcí C_i) obvodu CLA.

10

n-bitová sčítačka s CLA – konst. zpoždění 4Δ

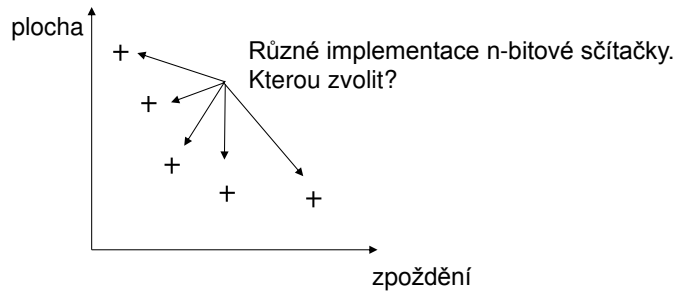
- Cesty pro šíření postupného přenosu jsou zrušeny a na vstupy přenosu všech sčítaček se přivádějí příslušné výstupy **generátoru přenosu (obvodu CLA)**.
- Funkce P_i , G_i se tvoří se zpožděním Δ , v čase 3Δ jsou k dispozici všechny rychlé přenosy, a součet je tedy vytvořen v čase 4Δ .
- Popsané uspořádání **n-bitové** sčítačky je **nejrychlejší možné řešení**.
- Složitost (zejména počet vstupů u log. členů) dvoustupňového generátoru přenosu však roste pro rostoucí šířku sčítačky s **druhou mocninou šířky**. Pro šířky 32 a 64 bitů je toto řešení již technologicky nepřijatelné.
- Byla proto navržena řešení umožňující za cenu nárůstu zpoždění zmenšit potřebnou plochu na čipu:
  - stromový generátor přenosu s CLA – např. pomocí několika 4b obvodů CLA uspořádaných do stromu
  - výběr přenosu** – viz příklad
  - přeskokování přenosu atd.

Sčítačka s výběrem přenosu

Hodnocení složitosti logických obvodů

- Jde o nalezení **kompromisního řešení** mezi **cenou** a **výkonností**. V poslední době se navíc hledá kompromis s příkonem.
- Cena** – popíše se např. součtem počtu vstupů všech použitých logických členů, součtem počtu logických členů, plochou na čipu apod.
- Výkonnost** – popíše se hodnotou nejdelšího přenosového zpoždění daného obvodu (které následně určuje $f_{\max}$).

13

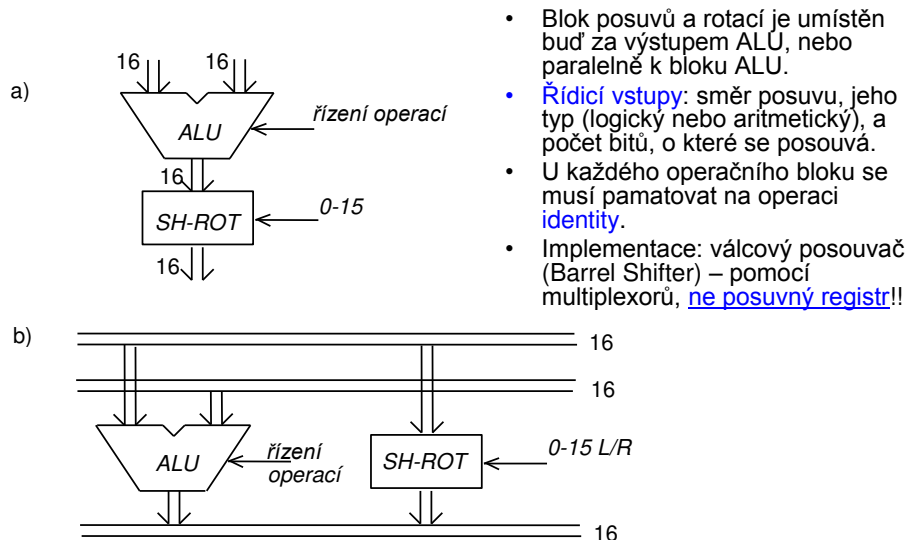
Operační rychlost a plocha různých typů sčítaček šířky n

Typ	doba výpočtu	plocha
Postupný přenos	$O(n)$	$O(n)$
2 – stupňový CLA	4	$O(n^2)$
Stromový CLA k -nární	$O(\log_k n)$	$O(n \log_k n)$
Přeskakování přenosu	$O(\sqrt{n})$	$O(n)$
Výběr přenosu	$O(\sqrt{n})$	$O(n)$

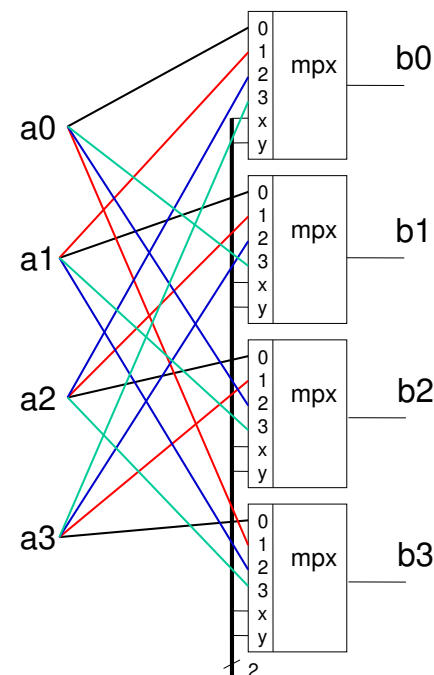
kde k je počet dílčích přenosů, které se skládají v jednom uzlu stromu.

14

Další operace ALU – posuvy a rotace

15

4b válcový posouvač pro rotace vpravo (4 x 4-vst. MUX, zpoždění 2Δ)

$b_3 \ b_2 \ b_1 \ b_0$
 $\downarrow \ \downarrow \ \downarrow \ \downarrow$
 $a_3 \ a_2 \ a_1 \ a_0$ 0 bit
 $a_0 \ a_3 \ a_2 \ a_1$ 1 bit
 $a_1 \ a_0 \ a_3 \ a_2$ 2 bit
 $a_2 \ a_1 \ a_0 \ a_3$ 3 bit

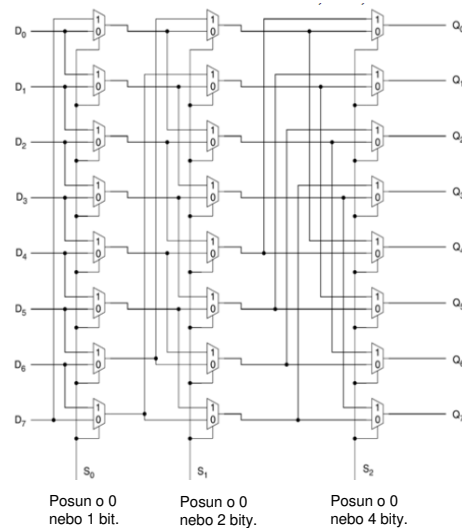
16

Možnosti realizace 8b válcového posouvače (rotace vlevo)

<http://verilog-code.blogspot.com/2013/09/barrel-shifter-design-using-21-mux.html>

(8) - 8 x 8-vstupový multiplexor: dražší řešení, zpoždění 2Δ

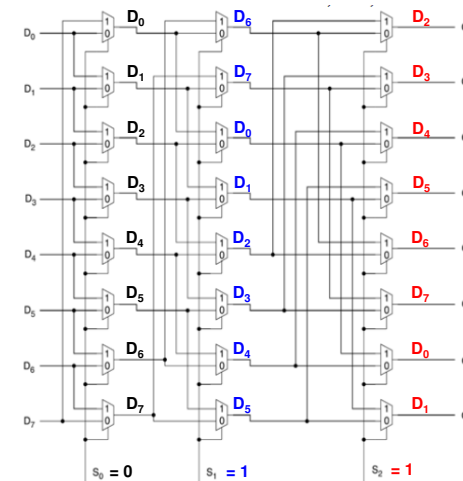
(2, 2, 2) - 24 x 2-MUX, zpoždění 6Δ , levnější řešení, viz obrázek

17

Př. 8b válcový posouvač (rotace vlevo)

<http://verilog-code.blogspot.com/2013/09/barrel-shifter-design-using-21-mux.html>

Př. Rotace o 6b vlevo

$S_2S_1S_0 = 110$

Na výstupech

$Q_7 Q_6 Q_5 Q_4 Q_3 Q_2 Q_1 Q_0$

budou vstupní bity:

$D_1 D_0 D_7 D_6 D_5 D_4 D_3 D_2$

18

Poznámky

- Při optimalizaci vnitřní struktury válcového posouvače se kromě základních kritérií, což je cena (počet logických členů příp. počet vstupů logických členů) a přenosové zpoždění, používá pro každou technologii ještě povolené vstupní a výstupní větvení, příp. ještě další kritéria. Může se pak dospět ke struktuře, která používá v jednotlivých stupních **multiplexory s rozdílným počtem vstupů**.
- Je vhodné pak popisovat struktury symbolicky. Např. jednostupňové uspořádání 16 bit. posouvače s 16-vstupovými multiplexory se zapíše (16), čtyřstupňové uspořádání se 2-vstupovými multiplexory jako (2,2,2,2), se 4-vstupovými MUX (4,4), smíšená struktura např. (2,4,2) atd. Přenosové zpoždění válcového posouvače se strukturou (2,2,2,2) je 8 jednotkových zpoždění Δ .
- Poznámka: Logická struktura multiplexoru je dvoustupňová, s přenosovým zpožděním 2Δ .

19